

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 30/2016-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. januára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Alexandrom Bröstlom, Advokátska kancelária Illeš, Šimčák, Bröstl, s. r. o., Štúrova 27, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co 180/2015-137 z 20. mája 2015 v spojení s uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 16 C 70/2015-118 z 5. marca 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti [REDACTED], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. augusta 2015 doručená sťažnosť spoločnosti [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 180/2015-137

z 20. mája 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) v spojení s uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 C 70/2015-118 z 5. marca 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v právnej veci [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľ“), proti sťažovateľke v procesnom postavení odporcu bolo napadnutým uznesením okresného súdu nariadené predbežné opatrenie, ktorým sa sťažovateľke zakázalo nakladať s nehnuteľnosťami, resp. spoluvlastníckymi podielmi v jej vlastníctve.

Na základe odvolania podaného sťažovateľkou bolo prvostupňové rozhodnutie potvrdené napadnutým uznesením krajského súdu.

3. Podľa názoru sťažovateľky neboli splnené zákonné predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, a to najmä nebolo preukázané nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy, ktoré navrhovateľ odôvodnil len tým, že sťažovateľka môže previesť pozemky, resp. spoluvlastnícke podiely do vlastníctva iných obchodných spoločností, ktoré patria do jej podnikateľskej skupiny, resp. zaťažiť ich právami tretích osôb. Tieto tvrdenia si osvojili aj konajúce súdy, ktoré sa však žiadnym spôsobom nevysporiadali s tým, že nebolo osvedčené, že sa takéto prevody naozaj pripravujú. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na konštantnú judikatúru súdov (napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 M Cdo 5/2012 z 28. novembra 2012), v zmysle ktorej subjekt domáhajúci sa nariadenia predbežného opatrenia musí osvedčiť dôvody na jeho nariadenie, t. j. dočasnej úpravy pomerov účastníkov alebo obavu o ohrozenie budúceho výkonu súdneho rozhodnutia, dôvodnosť nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy.

Sťažovateľka považuje nárok navrhovateľa za nedôvodný aj s poukazom na § 140 druhú vetu Občianskeho zákonníka, z ktorej vyplýva, že *„navrhovateľ si môže v rámci realizácie predkupného práva uplatniť svoj nárok výlučne v rozsahu takej veľkosti podielu, ktorá pripadá pomerne na veľkosť jeho spoluvlastníckeho podielu. Táto podmienka nebola zo strany navrhovateľa v požadovanom návrhu na nariadenie predbežného opatrenia*

splnená, preto považujeme jeho nárok vo veci samej v uplatnenom rozsahu za nedôvodný a nevykonateľný. Navrhovateľ v tejto súvislosti nepreukázal dohodu o výkone predkupného práva s ostatnými spoluvlastníkmi tak ako to požaduje ustanovenie § 140 druhá veta Občianskeho zákonníka. Postup uplatnený navrhovateľom obchádza všetkých ostatných spoluvlastníkov a podľa nášho názoru sa navrhovateľ vo veci samej domáha nároku, ktorý mu nepochybne v celom rozsahu nepatrí...“.

Sťažovateľka ďalej namietala, že uloženie zákazu nakladať s nehnuteľnosťami predstavuje zásah do jej ústavou zaručeného vlastníckeho práva. Súčasne poukázala na skutočnosť, že nariaďovanie predbežných opatrení predstavuje veľmi citlivý zásah štátneho orgánu do práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb, a preto by súdy mali starostlivo skúmať splnenie zákonných predpokladov na jeho nariadenie.

Sťažovateľka poukazujúc na judikatúru ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov vytýka tiež nepreskúmateľnosť z dôvodu nedostatočného odôvodnenia, keďže všeobecné súdy sa dostatočne nevysporiadali s jej argumentáciou. Sťažovateľka je tiež toho názoru, že okresný súd, ako aj krajský súd neaplikovali na zistený skutkový stav relevantnú právnu normu.

4. Podľa názoru sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu v spojení s napadnutým uznesením okresného súdu bolo porušené jej právo na spravodlivý súdny proces.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa... na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 20. mája 2015... v spojení s uznesením Okresného súdu Michalovce zo dňa 5. marca 2015... porušené bolo.

2. *Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 20. mája 2015... sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.*

3. *Krajský súd v Košiciach je povinný uhradiť sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia na účet Advokátskej kancelárie Illeš, Šimčák, Brössl, s. r. o., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.*“

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila

sťažovateľka, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

A. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu

7. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie napadnutého uznesenia okresného súdu, pretože na základe podaného odvolania to patrilo do právomoci krajského súdu.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka proti namietanému uzneseniu okresného súdu podala riadny opravný prostriedok – odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd. Ústavný súd preto nemá právomoc na konanie o tej časti sťažnosti, v ktorej sa namieta porušenie práv sťažovateľky predmetným uznesením okresného súdu.

8. Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto jej časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

B. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

10. Z napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým okresný súd nariadil predbežné opatrenie, ktorým sťažovateľke zakázal nakladať s pozemkami evidovanými Okresným úradom Michalovce (špecifikovanými podľa čísla listu vlastníctva, čísla parcely, výmerou a druhom), a to previesť vlastnícke právo, resp. spoluvlastnícke právo, k týmto nehnuteľnostiam darom ich scudzením tretej osobe alebo ich zámenou za iné nehnuteľnosti s treťou osobou alebo zaťažiť ich záložným právom v prospech tretej osoby alebo vecným bremenom v prospech tretej osoby, alebo zabezpečovacím prevodom práva v prospech tretej osoby, a súčasne jej zakázal previesť užívacie práva odpliatným alebo bezodpliatným titulom na tretie osoby tak, že tieto obmedzenia sťažovateľky časovo vymedzil až do právoplatného skončenia vo veci samej.

11. Podľa názoru sťažovateľky je napadnuté uznesenie krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu arbitrárne, keďže krajský súd sa nevysporiadal so všetkými podstatnými sťažovateľkou uplatnenými námietkami, ktorých obsahom bolo tvrdenie, že:

- konajúce súdy nedostatočne odôvodnili proces dokazovania,
- nebola osvedčená jedna zo zákonných podmienok nariadenia predbežného opatrenia, a to nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy,
- nie je daná dôvodnosť uplatneného nároku navrhovateľom,
- konajúce súdy na zistený skutkový stav neaplikovali relevantnú právnu normu.

12. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľky považoval za potrebné predovšetkým uviesť, že posúdenie podmienok na nariadenie predbežného opatrenia je vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti

(čl. 124 ústavy) ústavný súd v zásade nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, o to viac, že ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09). Ústavný súd posudzuje problematiku predbežných opatrení zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení predbežného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu.

13. Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým uznesením krajského súdu porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda otázky, či označené rozhodnutie je zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, ale aj uznesenie okresného súdu, ktoré krajský súd potvrdil ako vecne správne. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

14. Ako už bolo uvedené, skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky,

prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a sú v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

15. Kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie tvrdenej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom rozhodovania ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd.

16. Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že posúdenie podmienok na vydanie predbežného opatrenia je v prvom rade vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). V tejto súvislosti treba pripomenúť aj princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu a s ním súvisiaci princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci iných orgánov verejnej moci, ktorých meritórne rozhodnutia sú v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy preskúmané. Ak uvedený princíp uplatňuje ústavný súd v konaní o sťažnostiach smerujúcich proti postupom a rozhodnutiam vo veci samej, o to viac naň musí prihliadať pri sťažnostiach smerujúcich proti rozhodnutiam vydaným v konaniach o nariadenie predbežného opatrenia.

17. Samotný ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti sa preto spravidla (čl. 124 ústavy) nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o predbežných opatreniach, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, a okrem toho ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom. Je taktiež potrebné uviesť, že návrh na vydanie predbežného opatrenia možno podať aj opakovane, ale taktiež možno podať návrh na jeho zrušenie.

18. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd v týchto prípadoch môže zamerať výlučne na posúdenie, či pri vydaní namietaného uznesenia krajského súdu bolo postupované v súlade s ústavnoprocenými princípmi, zásadou spravodlivého procesu a základným

právom na súdnu ochranu, tak ako to zaručuje čl. 46 a nasl. ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19. Zákonná úprava postupu súdu pri vydávaní predbežných opatrení vyžaduje, aby navrhovateľ splnil podmienky konania ustanovené Občianskym súdnym poriadkom (§ 74 a nasl.). V danom prípade boli podľa názoru ústavného súdu tieto zákonné limity ustanovené v § 74 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku na vydanie predbežného opatrenia rešpektované. Namietané uznesenie krajského súdu na jednej strane preventívne bráni eventuálnemu poškodeniu práv navrhovateľa, ku ktorému by mohlo dôjsť, ak by sťažovateľka nebola obmedzená v dispozícii s nehnuteľnosťami, resp. spoluvlastníckym podielom k nim, no na druhej strane berie do úvahy požiadavku minimalizácie zásahu do práv sťažovateľky tým, že v súlade so zákonom obmedzuje časovú pôsobnosť predbežného opatrenia len na obdobie súdneho konania vo veci samej. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil vo svojom rozhodnutí, prečo uprednostnil záujem navrhovateľa a súčasne na určitý čas čiastočne obmedzil vlastnícke právo sťažovateľky.

20. Odôvodnenie nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy tým, že konaním sťažovateľky vzhľadom na jej personálne a majetkové prepojenie s viacerými obchodnými spoločnosťami, ako aj jej predchádzajúci postup pri prevode vlastníckeho práva medzi takto prepojenými obchodnými spoločnosťami môže vzniknúť škoda v dôsledku neoprávnenej dispozície sťažovateľky so spornými nehnuteľnosťami, je ústavne udržateľné a logicky vychádza z potreby zabezpečenia ochrany práv navrhovateľa, ktorý sa vo veci samej vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam domáha nahradenia prejavu vôle sťažovateľky ako predávajúceho prejavom vôle navrhovateľa ako kupujúceho.

21. Podľa názoru ústavného súdu namietané uznesenie krajského súdu obsahuje riadne a dostatočne presvedčivé odôvodnenie, je primerané odôvodneniu predbežného opatrenia, nemožno ho považovať za exces alebo za prejav aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho krajského súdu, a aj preto ho nemožno kvalifikovať ani za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

22. Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením (prípadne odoprením či odňatím) základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, odmietol sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. januára 2016